

λυτίμου θερμάστρας ἐφ' ἧς τίθεται μαλακώτατον στρώμα πλῆρες λεπτοτάτου βαμβακίου καὶ περικεκαλυμμένον ἐκ συνδουῶν λεπτοτάτων μὲν ἀλλὰ βαμβακίου υφάσματος, διότι τὰ λινὰ δὲν εἶναι παρ' αὐτοῖς ἐν χρήσει· συρικὰ δὲ πολυτελεῖ κωνωπεῖα ἐξαρτώμενα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ τῆς κλίνης περιπίπτουσι πέριξ αὐτῆς· ὁ δὲ οὐρανὸς οὗτος στηρίζεται ἐπὶ δύο στηλῶν ἱσταμένων παρὰ τὴν ἐξω πλευρὰν τῆς θερμάστρας ἢ κλίνης καὶ τὸν τοίχον. Τὸ δὲ θέρος μεταχειρίζονται ἀντὶ θερμάστρας τραπέζας κατεσκευασμένας ἐξ εὐόσμων ξύλων· τὰ στρώματα πληροῦν ἐξ εἰδους φύκους λεπτοτέρου καὶ μαλθακωτέρου καὶ αὐτῆς τῆς μετάξης· τὰ κωνωπεῖα σύγκωνται ἐκ λεπτοτάτων υφασμάτων, τὰ δὲ προσκεφάλαια ἐκ λεπτῶν κλωναρίων θαλασσίου ἢ ἰνδικοῦ χαλάμου δικτυωδῶς καὶ πυκνῶς πεπλεγμένων. Ταῦτα δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐμπεριέχουσιν ἢ ἀέρα, ὥστε πιεζομένων εἰς πᾶσαν παραμικρὰν τῆς κεφαλῆς κίνησιν, ἐξέρχεται ὁ ἐμπεριεχόμενος ἀήρ καὶ ὡς τερπνὸς ζέφυρος ἀναψύχει τὸν ἐπαναπαυόμενον.

Πολλὰ εἰσέτι λείπονται πρὸς ἀκριβῆ περιγραφὴν τοῦ ἀξιοπεριέργου τούτου ἔθνους, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα εἶναι εἰς ἡμᾶς πάντα ἀγνωστα, ὡς μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς εἰς τὸ κράτος τοῦτο εἰσόδου οὐδενὸς ξένου· καὶ τὰ ὀλίγα ταῦτα τὰ ὅποια γνωρίζομεν, μαυθάνομεν ἀπὸ τοῦς ἱερζποστόλους τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας τοῦς κατὰ καιρὸν εἰσχωρήσαντας. Ἴσως ἡ σημερινὴ ἐπανάστασις ἢ ὑποχρεώσασα τὸν αὐτοκράτορα νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἀγγλικὴν συνδρομὴν τὸν παρακινήσῃ νὰ ἀφῇ ἐλευθέρων τὴν εἰς τοὺς ξένους εἰσόδον καὶ τότε ἀναμφισβόλως θέλομεν λάβει περὶ πάντων πληροφορίαν.

ΤΑ ΨΑΡΑ.

—ο—

Ὅσω λαμπρὰ ὑπῆρξαν ἐπὶ τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας Ἑλληνικοῦ ἀγώνος τὰ κατορθώματα τῆς Ὑδρας, τῶν Σπετσῶν καὶ τῶν Ψαρῶν, τόσω σκοτεινὴ ὑπάρχει ἡ ἀρχαιότερα αὐτῶν ἱστορία. Πότε κατωκλήθησαν, ὑπὸ ποίων κατοκλήθησαν, ποῖα ἦσαν τὰ κυριώτερα ἔργα αὐτῶν, τοῦτο διατελεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀδύηλον.

Τὰ Ψαρά, ἢ τὰ Ψύρα, ὡς ἐλέγοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων γεωγράφων, μόλις ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Στράβωνος καὶ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου· ἀλλὰ τοῦτο ἔχουσι τὴ μέγα προτέρημα μετὰ τῶν λοιπῶν δύο ὁμοαδελφῶν νήσων, ὅτι, εἰ καὶ μικρὰ, εἰ καὶ μὴ εὐρήνια ἱστορίαν προγονικὴν, ἐπλασαν αὐτὰ ἑαυτοῖς, ἑτιμὸν μὲν διὰ τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας πρὸ τοῦ 1821. ἔτους, ἐνδοξοτάτην δὲ δι' ἀνδραγαθημάτων πολεμικῶν μὲν αὐτό.

Μετὰ τὴν πολυκλαυστον αὐτῶν καταστροφὴν, οἱ Ψαρινοὶ ἐφρόντισαν πάντοτε νὰ συγκροτήσωσιν ἴδιον ἔθνος· πρὸς τοῦτο δὲ ἐξελέξαντο τὴν Ἑβρέτιαν,

πόλιν δρωθεῖσαν πάλαι ὑπὸ τῶν Περσῶν, ὡς ἐδρῶθησαν τὰ 1825 καὶ τὰ Ψαρά αὐτὰ ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ἡ Ἑβρέτιαν, πάντῃ ἔρημος πρὶν, κατωκλήθη τέλος πάντων ὑπὸ τινων Ψαριανῶν οἰκογενειῶν, μικρὸν δὲ κατὰ μικρὸν συνοικίζονται καὶ ἄλλαι εἰς αὐτήν. Ἀλλὰ πόσοι ἀγῶνες κατεβλήθησαν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη διὰ νὰ νικηθῶσι δυσκολίαι σχεδὸν πολλάκις ἀνυπέρβλητοι! Πρῶτον μὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ συμφωνήσωσιν οἱ συνοικισθησόμενοι ὡς πρὸς τὸν τόπον τοῦ συνοικισμοῦ· ἔπειτα δὲ ἔπρεπε νὰ παραχωρηθῶσιν αἱ γαῖαι ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν, νὰ διανεμηθῶσι δικαίως, νὰ εὐρεθῶσι πόροι πρὸς ἀνέγερσιν σχολείου, ἐκκλησίας, καὶ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα.

Ὁ πλοίαρχος Κ. Νικόδημος, ἐκ τῶν γνωστοτέρων ναυμάχων τῶν Ψαρῶν, ὅστις καὶ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς πατρίδος προσήνεγκεν αὐτῇ πολλὰς ἀξίας λόγου ὑπηρεσίας, συνήργησεν ἐνθέρμως μετὰ καὶ ἄλλων συμπατριωτῶν αὐτοῦ εἰς τὴν κατανίκησιν τούτων τῶν ἐμποδίων, ὥστε κατωρθώθη ἐπὶ τέλους ὁ συνοικισμὸς. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς, ἧς ἦτο καὶ αὐτὸς μέλος, ἀπήγγειλε λόγον, ἐξ οὗ πορίζομεθα τὰς ἐφεξῆς ἀξιοσημειώτους ἱστορικὰς εἰδησεις περὶ Ψαρῶν.

«Τὰ Ψαρά, τεθέντα παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τοῦ παντός ἐν τῷ μέσῳ δύο ἡπείρων, ἔρημα καὶ ἀκατοίκητα ἐξ ἀμνημονούτων χρόνων περιέμενον τὸν προσρισμὸν τῶν. Ἡ ἱστορία μᾶς λέγει ὅτι κατὰ τινὰ ἀρχαίαν ἐποχὴν ὑπῆρχε μικρὸς πληθυσμὸς εἰς αὐτά. Ὡς γνωρίζομεν δὲ κατὰ παράδοσιν, τοὺς κατοίκους αὐτῶν αἰχμαλωτευθέντας μετέφερον οἱ Τούρκοι, εἰς τὴν Θράκην πρὸς τὴν Αἶνον· ὠνομάσθη δὲ ὁ τόπος Ἰψάλα καζασί.

• Μετὰ ταῦτα χριστιανικαὶ οἰκογέναι ἀπὸ Εὐβοίας, Θετταλομαγνησίας καὶ ἀπὸ ἄλλων μερῶν τῆς δυτικῆς Ἠπείρου μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀναχωροῦσαι ἐκείθεν διὰ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, προσώρμασεν διὰ τοὺς ἐναντίους ἀνέμους εἰς Ψαρά, καὶ ἐπρωτίμων νὰ μένωσιν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἀκαρπον ταύτην νήσον ἐλεύθεροι, παρὰ νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἰδοὺ πῶς ἐμορφώθη καὶ ἡῴησε βαθμηδὸν ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου ταύτης.

• Οἱ νέοι οὗτοι κάτοικοι ἔζων καλλιεργοῦντες τὴν γῆν· κατεσκευάσαν δὲ καὶ πλοίαρια καὶ ἐταξίδευσον εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Ρούμελην καὶ τὰς νήσους. Τὰ πλοῖα ταῦτα ἀνείλκυον κατὰ δύο ἐποχὰς τοῦ ἔτους διὰ νὰ σπείρωσι καὶ νὰ θερίσωσι τοὺς ἀγρούς των. Ἐνοχλούμενοι δὲ ἀπὸ τοὺς περιπλέοντας τὸ Αἰγαῖον πειρατὰς, ἡσφαλίζοντο καθ' ἑσπέραν μετὰ ζωά των ἐντὸς φρουρίου κειμένου εἰς τὸν αὐτὸν λόφον ὅπου σήμερον κεῖται ὁ πυρποληθεὶς ναὸς τοῦ ἀγίου Νικολάου. Τὴν πρωίαν οὐδεὶς ἐξήρχετο τοῦ φρουρίου πρὶν βεβαιωθῶσιν αἱ φυλακαὶ ὅτι δὲν ὑπῆρχε κίνδυνος· διότι οἱ πειραταί, ἐλλειμενίζοντες τὴν νύκτα ἐκεῖ, ἐνέδρευον πολλάκις καὶ ἐκακαποῖουν ὅσους τοχὸν συνελάμβανον. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου μετώκησαν καὶ ἄλλαι οἰκογέναι ἀπὸ ἄλλων διαφόρων μερῶν, καὶ οἰκίαι ἀνηγέρθησαν ἐκτὸς τοῦ φρουρίου. Τὸ 1769, ὅτε ἐκπρύχθη πόλεμος μετὰ τὴν Ρω-

σίας, καὶ Τουρκίας, ὁ ῥωσικὸς στόλος ἐλθὼν εἰς τὸ Αἰγαῖον προσώρμησεν εἰς Ψαρὰ, καὶ ἐπρότεινεν εἰς τοὺς Ψαριανοὺς νὰ ἐπαναστατήσωσιν. Ἀλλ' οὗτοι δὲν συγκατένευσαν κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ τολμηρὸν τοῦτο κίνημα.

• Μετὰ τὴν πυρπόλησιν ὁμοῦ τοῦ τουρκικοῦ στόλου εἰς Τσισμέ, ὁ ῥωσικὸς στόλος ἐπανελθὼν παρεκίνησε αὐτοὺς καὶ αὖθις εἰς ἐπανάστασιν, λέγων ὅτι δὲν ὑπάρχει πλέον φόβος. Οἱ Ψαριανοὶ ἐνθουσιασθέντες ὕψωσαν σημαίαν ῥωσικὴν καὶ ἐπανεστήσαν.

• Τὰ πλοιάτων, (σακολεύαι) μεταβλήθησαν εἰς καταδρομικά· ἐναυπήγησαν δὲ καὶ ἄλλα ἐπιτηδειότερα εἰς τὴν καταδρομὴν, καὶ διέκοψαν πᾶσαν θαλασσοπλοῖαν τῶν ἐμπορευομένων ὑπὸ τουρκικὴν σημαίαν μὲ τὴν Μακεδονίαν, καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ποιήσαντες δὲ καὶ ἀποβάσεις εἰς τὴν ξηρὰν εἰς διάφορα μέρη, ἐδήλωσαν πολλὰ χωρία, καὶ ἔφερον εἰς Ψαρὰ πολλοὺς αἰχμαλώτους Ὀθωμανοὺς καὶ Ἰουδαίους, πρὸς δὲ καὶ ἀφθονὰ λάφυρα. Εἰς τῶν πλοιάρχων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο καὶ ὁ αἰοίδιμος Βαρδάκης, διακριθεὶς διὰ τὴν πρὸς Ἰουδαίους, καὶ Ὀθωμανοὺς φιλανθρωπίαν του.

• Γενομένης δὲ τῆς εἰρήνης, ὁ ῥωσικὸς στόλος ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Αἰγαίου, καὶ οἱ Ψαριανοὶ ἔμειναν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἔχθρου. Ὁ Σουλτάνος ἐπεμψε τότε στόλον διὰ νὰ τακτοποιήσῃ μὲν τὸ Αἰγαῖον, νὰ καταστρέψῃ δὲ τὰ Ψαρὰ· ὁ στόλος οὗτος ἐξελθὼν τοῦ Ἑλλησπόντου ἐπλησίασεν εἰς τὴν νῆσον. Οἱ δὲ Ψαριανοὶ, στερούμενοι καὶ στρατοῦ καὶ στόλου πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῶν, καὶ μὴ δυνάμενοι ν' ἀναχωρήσωσι διὰ νὰ σωθῶσιν εἰς ἄλλον τόπον, ἀπηλπίσθησαν, καὶ μόνην τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν ἐπεκαλοῦντο· οἱ κλαυθμοὶ καὶ οἱ ὀλολυγμοὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδῶν ἀντήχουν εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰς κοιλάδας. Ἀλλὰ μὲν τῶν γυναικῶν ἔφερον ὡς ἀναθήματα εἰς τοὺς ναοὺς τὰ θηλάζοντα τέκνα των, ἄλλαι δὲ τὰ κατέλιπον καὶ ἔτρεχον εἰς τὰ ὄρη καὶ σπήλαια διὰ νὰ κρυφθῶσιν. Ἐκ τῶν ἐγγύμων, οἱ μὲν παρεκλούθουν τὰς γυναῖκας αὐτῶν, οἱ δὲ ἔτρεχον τῆδε κῆκεῖσε. Λίβνης ἡ θεία πρόνοια νύθόκησε καὶ ἐπνευσε νότος σφοδρὸς, καὶ ὁ στόλος, μὴ δυνάμενος νὰ ἀνθεῖξῃ, ἐπέστρεψεν εἰς τὸν Ἑλλησπόντον.

• Ἐλευθερωθέντες πρὸς ὥραν ἀπὸ τῆς ἐπαπειλοῦσης αὐτοὺς καταστροφῆς, συνεσκέπτοντο περὶ τοῦ πρακτέου. Τότε γέρων τις, Ἰωάννης Κλασσογιάννης ὀνομαζόμενος, εἶπεν αὐθόρμητος πρὸς αὐτούς· «Εἴμαι γέρων καὶ ἀποφασίζω τὴν ζωὴν μου διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὸν καπετὰν πασᾶν καὶ νὰ εἰπῶ ὅτι εἰμεθα ἑτοιμοὶ νὰ τὸν προσκυνήσωμεν· ἐπιθυμῶ ὁμοῦ νὰ ἔλθῃ καὶ ἕτερος γέρων μετ' ἐμοῦ ὁ Δημήτριος Κουτέπας.» Ὅλοι μετὰ χαρὰς ἐδέχθησαν τοὺς λόγους τοῦ γέροντος καὶ ἐπεμψαν τὴν πρεσβείαν.

• Ἀπελθόντες εἰς Κωνσταντινούπολιν οἱ δύο γέροντες παρουσιάζονται εἰς τὸν Μαυρογένην, ὄντα τότε διερμηνέα τοῦ στόλου· αὐτὸς δὲ μεσιτεύσας ἐνθέρμως ὑπὲρ τῶν Ψαριανῶν, κατέπεισε τὸν ἀδυσώπητον καπετὰν πασᾶ καὶ ἐδέχθη τοὺς ἀπεσταλμένους. Ἀφροῦ δὲ τοὺς ἐπέπληξε διὰ τὴν ἐπανάστασιν, ἐσυγ-

χώρησε τοὺς Ψαριανοὺς, τοὺς ἐσυμβούλευσε νὰ μὴ τολμήσωσι πλέον νὰ πράξωσι τοιοῦτο ἐπαναστατικὸν κίνημα κατὰ τοῦ Σουλτάνου, ἐχάρισεν εἰς αὐτοὺς τριῶν ἐτῶν χαράτσια, καὶ ἐνδύσας μὲ καφτάνια τοὺς ἀπεσταλμένους, τοὺς διέταξε νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν νῆσον των· αὐτοὶ δὲ ἐπανελθόντες ἀνήγγειλαν τὰ γεγονότα εἰς τοὺς συμπολίτας των, οἵτινες ἤρχισαν εὐθὺς τὸ ναυτικὸν των ἐμπόριον. Ὅσα δὲ πλοῖα ἐναυπηγήθησαν ἐπὶ τοῦ πολέμου διελύθησαν, διὰ νὰ πύσωσιν αἱ ὑποψαίαι τῶν Ὀθωμανῶν.

• Ὅτε δὲ ὁ Λάμπρος Κατσώνης ἦλθεν εἰς τὸ Αἰγαῖον μὲ τὸν σκολίσκον του, συλλαβὼν σακολεύας τινὰς τῶν Ψαριανῶν παρέλαβε τὰ πληρώματά των εἰς τὰ πλοῖά του· ἐπεμψε δὲ καὶ πλοῖον ἀπὸ Σκιάθου διὰ νὰ προσκαλέσῃ τοὺς Ψαριανοὺς εἰς ἐπανάστασιν. Αὐτοὶ ὁμοῦ ἔχοντες πρὸςπατα εἰς τὴν μνήμην τὰ συμβάντα τοῦ 1769, ἔχι μόνον δὲν ἔδωκαν ἀκρόασιν εἰς τοὺς λόγους του, ἀλλὰ καὶ τὴν σύλληψιν τῶν συμπολιτῶν των καὶ τὴν πρέσκλησιν τοῦ Κατσώνη πρὸς ἐπανάστασιν, ἀνέφεραν εἰς τὸν Σουλτάνον διὰ νὰ προλάβωσι πᾶν ἀπεικταῖον.

• Οἱ διασωθέντες Ψαριανοὶ ἐκ τοῦ στολίσκου τοῦ Κατσώνη ἐδιηγοῦτο ὅτι αὐτὸς ἐπεθύμει νὰ ἐπαναστατήσωσιν οἱ Ψαριανοί, ἐνθυμούμενος τὰ κατὰ τὸ 1769 ἀνδραγαθήματά των, καὶ ἐσκόπευε τὴν νῆσον μὲν νὰ καταστήσῃ ὁρμητήριον, δι' αὐτῶν δὲ νὰ συγκροτήσῃ τὰ πληρώματα τῶν πλοίων του. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀνεχώρησεν ἐκ Κέας διὰ Ψαρὰ· ἀλλὰ κατὰ τὴν θαλασσοπορίαν του συναπαντηθεὶς μετὰ τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου ἐναυμάχησε, καὶ ἀποiléσθη.

• Ὅτε δὲ ὁ πόλεμος ἐγένετο μεταξὺ Ῥωσίας καὶ Τουρκίας, καὶ ὁ Ῥωσικὸς στόλος ἦλθεν εἰς τὸ Αἰγαῖον κατὰ τὸ 1807, ὁ ναύαρχος αὐτοῦ ἐπεμψεν ἀπεσταλμένον εἰς Ψαρὰ προσκαλὼν αὐτὰ εἰς ἐπανάστασιν· ἀλλ' οἱ Ψαριανοί, σκεπθέντες περὶ τοῦ σπουδαίου καὶ σοβαροῦ τούτου ζητήματος, διὰ νὰ προλάβωσι πᾶν ἐνδεχόμενον ἐκ μέρους εἴτε τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας, εἴτε τῆς τοῦ Ῥώσου ναύαρχου, ἀπεφάσισαν, καὶ εἰς μὲν τὴν ναύαρχον τῆς ὁμοθρήσκου καὶ κραταιᾶς Ῥωσίας ἐπρότειναν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ νῆσός των δὲν πείρειε τὰ πρὸς τὸ ζῆν καὶ εἶχον ἀνάγκην νὰ πορεύωνται αὐτὰ ἀπὸ τῆς τουρκικῆς, νὰ μένωσι πρὸς καιρὸν βασιλιάδας καὶ νὰ ταξιδεύωσι μὲ τὰ πλοῖά των, νὰ ἐφοδιάζωσι δὲ καὶ τὸν στόλον μὲ τὰ ἀναγκαῖα τρόφιμα. Ἐζήτησαν δὲ συγχρόνως καὶ διαβατήρια διὰ νὰ μένωσιν ἀνενόχλητα τὰ πλοῖά των ἀπὸ τοῦ Ῥώσου· καθ' ὅσον ὁμοῦ ἀπέβλεπε τὴν ἐπανάστασιν, ὑπεσχέθησαν νὰ ἐπαναστατήσωσιν ὅταν ἤθελον ἰδεῖ στερεωμένους τὰς ῥωσικὰς δυνάμεις εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ ναύαρχος, δεχθεὶς εὐχαρίστως τὰς προτάσεις των, ἐχορήγησε πρὸς αὐτοὺς τὰ αἰτούμενα διαβατήρια.

• Ἡ διαγωγή τῶν Ψαριανῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εὐπρέστησε τοὺς Τούρκους καὶ τὴν ἐξουσίαν των· καὶ ἐκτοτε ἔπαυσαν νὰ τοὺς ὀνομάζωσι κλέπτας, ἐπωνυμίαν τὴν ὁποίαν εἶχον δώσει πρὸς αὐτοὺς τὸ 1769.

• Συνέβαινε δὲ πολλάκις τὰ Ψαριανὰ πλοῖα, συναντώμενα μὲ ἄλλα ἀρματωλῶν, νὰ ναυμαχῶσι, καὶ διὰ

τοῦτο εἶχον παρά τοις ἄρματολοις ὑπόληψιν ἀνδρῶν γενναίων.

Οἱ Ψαριανοὶ ἐδικοποιήθησαν δημοκρατικῶς καὶ ὅλας τὰς διαφορὰς διέλυον ἐπιτοπίως ἄνευ τῆς μεσεμβολίας τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας.

Πρὶν αὐξήσῃ ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν, καὶ πρὶν κατασκευάσῃ μεγάλα πλοῖα καὶ ἐκτείνῃσιν τὴν ναυτιλίαν των, ἄποροι ὄντες καὶ ἐνδεεῖς, καὶ ἄνευ ἐξωτερικῶν βοηθημάτων, ὥκοδόμησαν ναοὺς μεγαλοπρεπεῖς καὶ χειροποίητον λιμένα.

Ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ὁ πλοίαρχος Νικοδήμος βεβαίως οἶε καὶ πρὸ τῆς καταστροφῆς τῶν Ψαρῶν ἐσκέπτοντο οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης νὰ συνοικισθῇ εἰς ἄλλον τόπον εὐφορώτερον, καὶ μᾶλλον εὐλίμενον. «Ὅτε, λέγει, κατὰ τὸ 1823 ἐξεστράτευσαν οἱ Ψαριανοὶ μετὰ τοῦ Ὀδυσσεύς, οἱ διεσθύνοντες τὰ τῆς ἐκστρατείας πληρεξούσιοι τῶν Ψαριανῶν παρηγγέλθησαν νὰ ἐκλέξωσι τόσον κατάλληλον πρὸς συνοικισμόν, καὶ ὅλοι ἐγνωμοδότησαν ὁμοφώνως ὑπὲρ τῆς Ἐρετρίας. »

Ὁ λόγος τοῦ πλοίαρχου Νικοδήμου περιέχει καὶ ἄλλας περιέργους πληροφορίες, τὰς ὁποίας ἴσως δημοσιεύσωμεν ἄλλοτε.

ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.

—ο—

Δημοσιεύομεν κατωτέρω περίεργον ἐπιστολὴν πρὸς τὴν ἐφημερίδα τῶν Συζητήσεων, περὶ τῆς πολυχρότου τῶν τραπέζων κινήσεως. Ὁ συντάκτης αὐτῆς, ὁ Κύριος Γασπάρινος, συγγραφεὺς γνωστὸς καὶ εὐφύης, ἀπαντῶν εἰς τὸν συνεργάτην τῆς ἐφημερίδος, ἐκείνης Κ. Φουκῶ, ὅστις δυσπιστεῖ ἐκ τῶν προτέρων, συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς ἣν πολλὰκις ἐπρεσβεύσαμεν, ὅτι ἡ ἐπιστήμη οὐδὲν φαινόμενον πρέπει νὰ παραμελῇ, οὐδ' ἔχει δικαίωμα ν' ἀποφαίνεται μὴ ἀποδείξασα, ἢ ν' ἀρνήται μὴ ἐρευνήσασα. Ἰδοὺ ἡ ἐπιστολή.

Κύριε!

Πρέπει ἀφεύκτως νὰ δοθῇ ἀπάντησις εἰς τὴν περὶ τραπέζων τελευταίαν ἐπιφυλλίδα σας. Πρέπει, μετὰ πάσης τῆς τῇ ἀξία τοῦ Κ. Φουκᾶ ὀφειλομένης ὑπολήψεως, ν' ἀντιταχθῶσι πράγματα εἰς τοὺς λόγους του διότι οἱ ὑπ' αὐτοῦ ταπτόμενοι μετὰ τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν ὀνειροπολούντων, ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀκουσθῶσι πρὶν καταδικασθῶσι. Δικαίωμα! τί λέγω; Καθῆκον ἔχουσι μᾶλλον νὰ ἐκπληρώσωσι, καὶ προεῖδατε τοῦτο ἀναμφισβόλως ὅταν καταχωρίκατε εἰς τὴν ἐφημερίδα σας κρίσιν συνοπτικὴν, εἰς ἀσθενέστατα δὲ στηριζομένην ἐπιχειρήματα, καὶ προσβάλλουσαν μέγαν ἀριθμὸν τῶν ὑμετέρων ἀναγνωστῶν. Μὴ παρουσιασθέντος ἄλλου ἱκανωτέ-
ρου, ἐγὼ παρουσιάζομαι νὰ τὴν ἀναιρέσω, καὶ ὕδριν

θὰ ἐνόμιζον πρὸς ὑμᾶς τὴν παράκλησιν ὑπὲρ δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐπιστολῆς. Ὑπὲρ αὐτῆς μ' ἐγγυᾶται ἡ ὑμετέρα ἀμεροληψία.

Ἡ ἐπιφυλλὶς ἐκείνη ἦτον κατηγορία, καὶ μετὰ πάσαν κατηγορίαν ἀκούονται καὶ οἱ ἐναγόμενοι. Ἐργον ἐμὸν δὲν εἶναι νὰ συζητήσω τὰς δοξασίας τοῦ Κ. Φουκῶ· ἀλλ' εἶναι ἔργον ἐμὸν νὰ διαμαρτυρηθῶ ὅταν ἀντὶ ἐκθέσεως δοξασιῶν ἀντικαθίσταται ἐκτίμησις προσώπων. Ὁ Κ. Φουκῶ ὡμίλησε περὶ «ἐσχάτης ἀπδίας, » περὶ «καταγελάσττων σκηνῶν, » περὶ «καμωδίας, » περὶ «σωρείας ὀνειροπολούντων, » καὶ ἐπέχυσεν ἀρεϊδῶς τὰ γελοῖον. Ἐλασινολογῶν τὴν ἀνοίαν τοῦ αἵματος, ἐδειξε τὸν ἐπιστήμονα, ἦτοι τὸν θιασώτην τῶν ἀκριδῶν ἐπιστημῶν, μόνον διατηροῦντα τὸν κοινὸν νοῦν ἐν μέσῳ τοῦ ὄχλου τῶν ἁμαθῶν, τῶν περὶ τὰ νομικά, τὰ διοικητικά, τὴν φιλοσοφίαν, τὴν γαιοπονίαν, τὴν πολιτικὴν ἀσχολουμένων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ εὐήθους τούτου σκυλλολογίου, τοῦ παραδεδωμένου εἰς τὴν ἀπάτην, εἰς τὰς ἀτοπωτέρας προλήψεις, καὶ μὴ εἰδότος οὔτε νὰ παρατηρῇ οὔτε νὰ σκέπτηται. Οὐδὲν μεγαλοπρεπέστερον τῆς ἐκτιμήσεως ἣν ἐκφέρει ὁ μοναδικὸς παραστάτης τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, ἐπὶ μίαν στιγμὴν συγκатаδαίνων ν' ἀναμιγρῇ εἰς τὸν συρφετόν. Εἶναι ἀληθὲς ὅμως ὅτι οὐδ' οὕτω λησμονεῖ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀξιοπρέπειαν. «Καὶ μηδεὶς ὑποθέσῃ, λέγει ὁ Κ. Φουκῶ, ὅτι ὁ Κ. Φαραδαῖος ἐκάθητε γυδαίως ἀντικρυ τραπεζῆς, ὅπως τὴν κινήσῃ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρός. » — Τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρός! Οὐαί! Αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ λάθος τοῦ Κ. Φαραδαῖου. Ἄν εἶχε συγκαταβῇ πρὸς τοὺς ἀπλοῦς θνητοὺς ὥστε νὰ μεταχειρισθῇ ὡς αὐτοὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ χεῖρα, ἴσως δὲν ἤθελε ριψοκινδυνεύσει τὴν δικαίως κεκτημένην ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ φήμην δι' ἀνακαλύψεως ὑποτιθεμένης ἀποδείξεως, ἥτις οὐδὲν ἀποδεικνύει καὶ εἰς οὐδὲν ἐφαρμοζεται.

Ἐπιτρέψατέ μοι, κύριε, πρὶν ἢ προχωρήσω πρὸς τὰ τεχνικά ζητήματα, νὰ ἐνδιατρίψω εἰς τὰς γενικὰς ταύτας παρατηρήσεις, διότι εἶναι σπουδαιότεραι ἀπὸ τὴν τῶν τραπέζων περιδίνησιν, καὶ ἐν ἀληθείᾳ αὐταὶ εἰσὶν αἱ κυρίως παρακινήσασάι με νὰ γράψω. Αἱ θετικαὶ ἐπιστήμαι δεσποζοῦσι τυραννικῶς ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς, ἥτις εἰς αὐτὰς σχεδὸν μόνας θέλει ν' ἀποδίδῃ τὸν τίτλον τῶν ἐπιστημῶν δι' ὃ ἐπεθύμουν νὰ ἰδῶ μετρίαζόμενον ὅπως οὖν τὸν ὄγκον αὐτῶν, ὅστις τῷ ὄντι κατέστη ὑπέρμετρος. Οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνήθῃ ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἕτεροι σοφοὶ πλὴν τῶν καταστρωννύοντων τοὺς ἀλγεθρικοὺς τύπους, καὶ ἕτεροι ἀλήθειαι πλὴν τῶν ἀποδεικνυμένων διὰ θεωρημάτων, καὶ ἕτερα φαινόμενα πλὴν τῶν ἀνακαλυπτομένων διὰ τοῦ τηλεσκοπίου καὶ τῆς ἀνατομικῆς σμίκτης, ὡς καὶ ἕτεροι φυσικοὶ νόμοι πλὴν ἐκείνων ὧν διέγραψαν αἱ ἀκαδημαῖαι τὸ πρόγραμμα. Τινὰς δὲ τῶν νόμων τούτων ἀρνοῦνται πολλοί, καὶ δυσμενῶς κατ' αὐτῶν καταφέρονται, διότι ἀπειλοῦσι τὴν τάσιν αὐτῶν πρὸς τὸν ὕλισμόν, ἐκτείνοντες τὸ κράτος τῆς ψυχῆς καὶ τῆς θελήσεως.

Ἀλλὰ τί συμβαίνει; ἐν ᾧ ὁ κόμπος τῶν θετικῶν